

ACADEMIA ROMÂNĂ ȘI MUZICA

Acad. Răzvan Theodorescu Vicepreședinte al Academiei Române

La 22 mai 1933, în prezența regelui Carol al II-lea, această aulă găzduia discursul de recepție al membrului titular George Enescu, intitulat „Despre Iacob Negruzzi și despre intrarea muzicii la Academia Română”. Trecuseră 17 ani de când ilustrul interpret și compozitor devenise membru de onoare al acestei companii savante, al „selectei adunări” cum o denumea suveranul; dar acum, socotea președintele Academiei geologul Ludovic Mrazek și secretarul general, matematicianul Gheorghe Țițeica dând răspunsul academic – și rememorând momentul parizian în care asistase la prima interpretare a Poemei Române” – acum abia, după litere, istorie și științele exacte intrau în Academie și artele. Omagiindu-și înaintașul junimist ce înnobilase fotoliul academic, George Enescu „cel mai umil slujitor al muzicii” cum se socotea el însuși, ca membru al Secției Literare (pe care avea să o prezideze între 1943 – 1945), omagia muzica drept locul „în care se oglindesc, fără posibilitate de prefăcătorie însușirile psihice ale omului, ale popoarelor”. „Astăzi – continua Enescu – pentru întâia dată Academia Română, sanctuar al cuvântului își deschide porțile spre a primi muzica sub cupola sa... azi e o zi de bucurie, când în templul cugetării și al înțelepciunii, solemn pășește Euterpe, muza mândră și triumfătoare”.

Pentru a fi preciși să amintim că la 24 mai 1932, cu trei zile înaintea primirii lui Enescu ca membru titular, Academia votase intrarea în sânul său a oamenilor de artă (în ciuda faptului că pictorul național Nicolae Grigorescu intrase ca membru de onoare încă în 1899, cu 17 ani înaintea muzicianului național George Enescu!). Căci, așa cum s-a înțeles, muzica intra în Academie în 1916, pentru ca trei ani mai târziu, în mirabilul 1919, profesorul de muzică de la liceul

brașovean „Șaguna” și viitorul conducător al Conservatorului din Cluj, Gheorghe Dima să devină membru de onoare al Academiei, într-un moment euforic din luna iunie când în șase ședințe consecutive înaltul for primise un lot de cărțurari din provinciile acum reunite cu țara mamă, Iuliu Maniu și Vasile Goldiș, Paul Gore, Octavian Goga și Miron Cristea.

Acum când prieteni compozitori și muzicologi sărbătoresc Centenarul Uniunii lor, nu pot să nu amintesc că vârfurile lor au pătruns în Academia Română într-un context cultural și chiar politic modificat de la deceniu la deceniu, în secția care s-a numit rând pe rând, Literară, de Literatură și Artă, de Filologie, Literatură și Arte, de Istorie, Limbă, Literatură și Arte, de Științe Istorice, Literatură și Artă, de Limbă, Literatură și Arte, în fine, de Arte, Arhitectură și Audiovizual.

Într-un ritm mai curând lent – dar ilustrând dominante ale întregii culturi românești, căutătoare de specific național – devenea membru corespondent în 1937, Tiberiu Brădiceanu ilustrând importanța Transilvaniei și cea a folclorului, acesta din urmă cinstit după un deceniu când în 1946, devenea membru corespondent Constantin Brăiloiu (amintesc că folclorisul Ion Mușlea era membru corespondent în 1947), pentru ca foarte curând, în 1948, să devină membru corespondent Mihail Andricu.

Există, e drept, în plină epocă și „secetă” stalinistă episodul Matei Socor – echivalentul „muzical” al lui Roller la istorici și al lui Toma la literați – autorul celor două imnuri ale R.P.R. și chiar președinte al Uniunii Dv. între 1949 și 1954, care intră în Academie ca membru corespondent alături de nume profund respectabile precum medicul Marius Nasta și chimistul Ilie Murgulescu.

Mai apoi în două momente distincte de efemeră liberalizare – în 1955 prin Mihai Jora și în 1963 prin Paul Constantinescu și George Georgescu, o ordine firească avea să fie instituită.

A urmat o lungă agonie academică care a durat și pentru domeniul muzicii mai bine de un sfert de secol, pentru ca după 1990 să vină în pestigioasa adunare Wilhelm Berger, Sergiu Celibidache, Sigismund Toduță, Mariana Nicolescu, Ștefan Niculescu, Octavian Lazăr Cosma, Cornel Țăranu și